

Zmiany organizacyjne i programowe w szkołach i placówkach prowadzących

kształcenie zawodowe. Bogusława Wojtczak. OSKKO, CEO.

Od 1 września 2012 roku w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie zawodowe zostaną wprowadzone istotne zmiany organizacyjne i programowe. Przede wszystkim zmieni się:

- klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego,
- podstawa programowa kształcenia ogólnego i kształcenia w zawodach,
- organizacja pracy szkół i placówek kształcenia zawodowego – ramowe plany nauczania,
- system egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe,

Wprowadzone zostaną nowe formy uzyskiwania kwalifikacji zawodowych: kwalifikacyjne kursy zawodowe.

Zmiany w przepisach oświatowych regulujących pracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe

1. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 205, poz. 1206)
2. Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2011r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. nr 0 poz. 7)
3. Rozporządzenie MEN z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 184 tom 1)
4. Rozporządzenie MEN z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych (Dz. U. poz. 188 tom 1)
5. Rozporządzenie MEN z dnia 11 stycznia 2012r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. poz. 186 tom 1).
6. Rozporządzenie MEN zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobów oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (projekt)
7. Rozporządzenie MEN z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. poz.204 tom 1)
8. Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (projekt)

Klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego.

Punktem wyjścia do modyfikacji klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego było wyodrębnienie kwalifikacji w ramach poszczególnych zawodów. Każda kwalifikacja obejmuje określony: zasób wiedzy, umiejętności zawodowych oraz kompetencji personalnych i społecznych, opisanych w podstawie programowej kształcenia w zawodach.

Zawody pogrupowano w obszary kształcenia biorąc za punkt wyjścia wspólne lub zbliżone kwalifikacje zawodowe wymagane do realizacji zadań zawodowych w ramach danego zawodu. Wyodrębniono 8 obszarów kształcenia: administracyjno-usługowy (A), budowlany (B), elektryczno-elektroniczny (E), mechaniczny i górniczo-hutniczy (M), rolniczo-leśny z ochroną środowiska (R), turystyczno-gastronomiczny (T), medyczno-społeczny (Z), artystyczny (S).

Zawody ujęte w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego to zawody jedno-, dwu- lub trzy kwalifikacyjne. W rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego kwalifikacje oznaczono odpowiednio symbolami K1, K2 i K3.

Nazwy zawodów nauczanych w systemie oświaty, uporządkowano według grup wielkich, dużych i średnich zgodnych z nazwami grup ustalonymi w klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy, określonej w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy. Zrezygnowano z podziału na grupy elementarne. W klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego zostały ujęte

zawody w grupach wielkich od 3 do 9. Wprowadzono sześciocyfrowe symbole, takie same symbole zawodów występują w podstawie programowej kształcenia w zawodzie.

W podpisanym 23 grudnia 2011r. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego sklasyfikowano 200 zawodów, wyodrębniono 250 kwalifikacji:

- w 98 zawodach wyodrębniono jedną kwalifikację, w większości są to zawody kształcone na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, ale są również technicy (np. technik mechanik okrętowy, technik nawigator morski, technik awionik)
- w 71 zawodach wyodrębniono dwie kwalifikacje
- w 24 zawodach wyodrębniono trzy kwalifikacje
- w siedmiu zawodach nie wyodrębniono kwalifikacji (plastyk, aktor cyrkowy, aktor scen muzycznych, muzyk, tancerz animator kultury oraz bibliotekarz)

W 36 zawodach nie przewiduje się kształcenia w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych. Pozostawiono 55 zawodów kształconych w Szkole Policealnej (7 jednorocznych, jedną półtoraroczną, dwie 2,5 –letnie oraz 45 dwuletnich).

Rozporządzenie wprowadza nowe zawody, częściowo powstałe w wyniku grupowania i integrowania zawodów już istniejących oraz wykreśla 28 zawodów.

Podstawa programowa kształcenia w zawodach.

Podstawa programowa dla każdego zawodu ma taką samą strukturę, składa się z takich samych elementów:

- I. Cele kształcenia w zawodach.
- II. Efekty kształcenia:
 1. Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów.
 2. Efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach danego obszaru.
 3. Efekty kształcenia właściwe dla danego zawodu
- III. Warunki realizacji kształcenia w zawodzie.
- IV. Możliwość uzyskiwania dodatkowych kwalifikacji w zawodach w ramach obszaru kształcenia.

Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów są wynikiem badań oczekiwań pracodawców i analizy podstawy programowej kształcenia ogólnego. Na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów to:

- BHP – bezpieczeństwo i higiena pracy;
- PDG – podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej;
- JOZ – język obcy wspomagający kształcenie zawodowe;
- KPS – kompetencje personalne i społeczne.

Na poziomie technikum i szkoły policealnej wyżej wymienione oraz dodatkowo:

OMZ – organizacja pracy małych zespołów.

Efekty kształcenia wspólne dla zawodów z danego obszaru oznaczamy skrótem PKZ i w nawiasie zapisujemy symbol obszaru oraz małą literę alfabetu oznaczającą kolejną grupę efektów kształcenia w obszarze kształcenia. Znajdują się tutaj również umiejętności z przedmiotów ogólnokształcących, których nie ma w podstawie kształcenia ogólnego, a które są niezbędne do kształcenia zawodowego.

Efekty kształcenia właściwe dla danego zawodu, to umiejętności z kwalifikacji wyodrębnionej w danym zawodzie. Kwalifikacje oznaczamy symbolem obszaru i kolejną liczbą arabską.

Warunki realizacji kształcenia w zawodzie to opis standardu wyposażenia pracowni, pomieszczeń dydaktycznych oraz minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego, która będzie wykorzystana w konstruowaniu ramowych planów nauczania. W technikum i szkole policealnej jest tutaj wskazana również liczba tygodni praktyki zawodowej.

Ramowe plany nauczania w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe.

Obowiązujące od 1 września 2012r. rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania określa minimalny wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych w całym cyklu nauczania, a nie jak dotychczas tygodniową liczbę godzin w cyklu przeznaczoną na realizację tych zajęć. Na podstawie ramowego planu nauczania dyrektor szkoły ustala szkolny plan nauczania, w którym określa tygodniowy wymiar godzin dla poszczególnych klas na danym etapie edukacyjnym.

Konstruując szkolny ramowy plan nauczania w technikum należy jednocześnie planować kształcenie ogólne i zawodowe, uwzględnić zawód, korelację międzyprzedmiotową oraz termin realizacji przedmiotów podstawowych i rozszerzonych (zgodnie z rozporządzeniem).

1. Planowanie wymiaru godzin kształcenia ogólnego:

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania:

- przedmioty realizowane w zakresie podstawowym
- przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym (po uwzględnieniu zawodu)
- przedmioty uzupełniające

Zgodnie z oddzielnymi rozporządzeniami:

- wymiar godzin religii lub etyki
- wymiar godzin wychowania do życia w rodzinie

2. Planowanie wymiaru godzin kształcenia zawodowego:

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania:

- wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach:

- liczba wyodrębnionych kwalifikacji
- minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego
- wymiar godzin praktyki zawodowej.

Wybór przedmiotów rozszerzonych w technikum jest uzależniony od zawodu, a wybór przedmiotów uzupełniających od wyboru przedmiotów rozszerzonych.

Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne w technikum może zakończyć się do końca lutego ostatniego roku nauki. Rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania reguluje realizację praktyki zawodowej w technikum. W przypadku praktyk zawodowych realizowanych dłużej niż 4 tygodnie, dalsze tygodnie ich trwania dyrektor technikum przelicza na godziny i organizuje w ramach godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe (jedna godzina zegarowa praktyki odpowiada jednej godzinie lekcyjnej). Dyrektor technikum może rozłożyć w czasie przebieg praktyk zawodowych realizowanych dłużej niż przez 4 tygodnie.

Konstruowanie ramowego planu nauczania w zasadniczej szkole zawodowej:

1. Planowanie wymiaru godzin kształcenia ogólnego:

- zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania: wymiar godzin przedmiotów ogólnokształcących
- zgodnie z oddzielnymi rozporządzeniami: wymiar godzin religii lub etyki oraz wymiar godzin wychowania do życia w rodzinie

2. Planując wymiaru godzin kształcenia zawodowego należy wziąć pod uwagę:

- wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania
- liczbę wyodrębnionych kwalifikacji w podstawie programowej kształcenia w zawodach,
- minimalną liczbę godzin kształcenia zawodowego określoną w podstawie programowej kształcenia w zawodach,

Kwalifikacyjne kursy zawodowe

Na podstawie z art. 3 pkt 20 Ustawy o Systemie Oświaty kwalifikacyjny kurs zawodowy to kurs, którego program nauczania uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodach, w zakresie

jednej kwalifikacji, którego ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie tej kwalifikacji. Kwalifikacyjny kurs zawodowy został wpisany do Ustawy o Systemie Oświaty, jako jedna z podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej (art. 64.1. UoSO)

Kwalifikacyjne kursy zawodowe mogą organizować (art.68a ust.2 UoSO):

- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe w zakresie zawodów, w których kształcą;
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe w zakresie zawodów, w których kształcą;
- publiczne i niepubliczne placówki i ośrodki, o których mowa w ust. 1 pkt 2;
- instytucje rynku pracy, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową;
- osoby prawne i fizyczne prowadzące działalność oświatową, o której mowa w art. 83a ust. 2.

Kwalifikacyjne kursy zawodowe w zakresie danej kwalifikacji powinny być prowadzone według programu nauczania zgodnego z podstawą programową kształcenia w zawodach.

Program nauczania na kursie może mieć strukturę modułową.

Wymiar kształcenia na kursie ustala się z uwzględnieniem:

- minimalnej liczby godzin określonej dla danej kwalifikacji w podstawie programowej kształcenia w zawodach,
- liczby godzin kształcenia realizowanego w zakresie wspólnym dla wszystkich zawodów oraz wspólnym dla zawodów w ramach danego obszaru kształcenia.

Przed rozpoczęciem kursu należy:

1. Sprawdzić w rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, czy daną kwalifikację można zdobyć w formie kursowej
2. Przygotować ramowego plan kursu
3. Przeprowadzić diagnozę kompetencji i kwalifikacji uczestników kursu.
4. Przygotować alternatywne ramowe plany kursu dla zidentyfikowanych grup.
5. Opracować program kursu.

Program kursu musi zawierać:

- 1) cele i zadania kształcenia w zawodzie;
- 2) efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów;
- 3) efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru kształcenia;
- 4) efekty kształcenia właściwe dla danej kwalifikacji;
- 5) warunki realizacji kształcenia w danym zawodzie.

Zasady i sposób organizowania kwalifikacyjnych kursów zawodowych są opisane Rozporządzenie MEN z dnia 11 stycznia 2012r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. poz. 186 tom 1). Kursy kwalifikacyjne zapewniają większą elastyczność w uzyskiwaniu nowych kwalifikacji w zależności od potrzeb rynku pracy.